

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo vsak petek: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. — Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 3 K.

Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko pa 4.50 K.

Dopise sprejema uredništvo, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Tudi politika bodi načelna!

Ako čitamo, kako se po raznih državah ministrstva hitro menjavajo, kako parlamenti danes zagovarjajo, kar so morda pred tednom še obsojali, in vidimo, da uplivne osebe, osobito voditelji raznih političnih strank zastopajo nasprotujoče si nazore, ki bi jih iz svojega stališča ne smeli, se nehoté vprašamo: kje tiči vzrok takim in enakim nedoslednostim? Če hočemo biti odkritosrčni, moramo priznati, da to večinoma izvira iz breznačelnosti. Politiko delajo od danes do jutri, hlepé po trenutnih uspehih. Vladajoči vržejo tu eno kost tam eno — prosilce tolažijo s to ali ono obljubo — a resnične potrebe ljudstva, države trpé... Tako vijugasto politiko je primerno ožigosal poslanec dr. Krek na velikem shodu S. L. S. dne 18. julija v Ljubljani. Zdrava načela nas morajo voditi, enoten mora biti naš program. V teh dosego moramo se posluževati primernih sredstev — in tako tudi zadnjo slovansko obstrukcijo lože umevamo. Dr. Krek je mej drugim govoril: Vzroki, zakaj danes ne gre naprej, ti vzroki tiče deloma v tem, ker se je demokratična podlaga sprejela samo napol. Gospoda, ki se je dala pregovoriti, da je po svojih zastopnikih v prejšnjem državnem zboru vsaj pripustila splošno in enako volivno pravico, ona takrat ni slutila, da se je v istem trenutku zapisala zlomku, ker demokracija, ko se enkrat vgnjezdí, gre naprej. V prvem govoru v državnem zboru sem omenil, da pri razmerah, ko imamo za deželne zbore še vedno kurijalni zistem, ko ljudstvo še ne voli po splošni in enaki volivni pravici, bomo zdaj imeli demokratičen parlament, državni zbor, toda še vedno aristokratsko uradništvo in aristokratsko birokracijo in zato ni čuda, da to dvojje še ne gre skupaj, in predno se bo naša birokracija, ki ji načeljujejo prvi birokrati, ministri, navadila demokratičnega duha in vedela, kam mora voditi državo na podlagi splošne in enake volivne pravice za državni zbor, bo še veliko bojov, in ena epizodica iz teh bojov je tudi naša obstrukcija.

Žalostni ostanki iz prejšnjih časov.

Druga stvar, ki nas še vedno moti v državnem zboru, to je, ker imamo v sedanjem državnem zboru še veliko žalostnih ostankov iz prejšnjega parlamenta, ostankov od strank, ljudi in od žalostnega koterijskega duha cele naše državne politike.

Prokletstvo v varovanju gnilega, podlega, umazanega liberalizma.

Tukaj notri je eden glavnih vzrokov. Šlo se je sicer, kakor se je reklo, za to, da se uvede splošna in enaka volivna pravica, dejansko so pa pri tem, ko se je delala splošna in enaka volivna pravica, ko so se določevali volilni okraji in vršile volitve, vlada in drugi činitelji v naši državi gledali na vso moč, da bi se ja liberalni stranki nič slabega ne zgodilo. Prokletstvo naše vlade, prokletstvo tistih, ki vodijo to državo, je to, da mislijo, da še vedno treba varovati ta gnili, podli, umazani liberalizem, ki povsod, kjerkoli še živi, dela samo zgago, in temu se imamo zahvaliti, da imamo v državnem zboru stranke, ki nimajo pravzaprav nič ljudstva za seboj. Osebe, ki vodijo državni zbor, so bile mnogokrat izvoljene šele v ožjih volitvah na podlagi kompromisov. Stranke, ki si niso niti najmanj sorodne, socialno-demokratična, ki hoče demokratizirati, in pa višja gosposka liberalna stranka sta se v znamenju trapastega „Freisinna“, tiste neumne svobodomiselnosti združili zato, da bi podaljšali življenje tistim, ki bi morali že davno iti pod zemljo, tistim strankam, ki le na videz še žive in gnijejo na živem telesu, zato da bi podaljšali življenje kakim osebam, ki bi morale politično pozorišče

že zdavno zapustiti, ker ničesar ne veljajo in ničesar več producirati ne morejo na tem pozorišču.

Vzgoja ljudstva in vzgoja državnega zbora dovede do dela.

To sta dva notranja vzroka. Preko teh ljudi ne moremo priti do rednega delovanja. Le z vzgojo ljudstva in vzgojo državnega zbora samega se more priti do rednega dela.

Enoten program naša moč.

Kakšno stališče zavzemamo nasproti temu mi? Nas je malo, vsi smo kot en mož, ker imamo enoten program in tak program, da ga ravnotako povemo svojim volivcem, cesarju in ministrom. Mi nimamo enega programa za to, da bi vabili in ljudstvo slepili, in drugega programa, da bi se lepe delali kjerkoli, ampak to, kar ve od nas zadnji naših mož, največji revež, to izve tudi najvišji v državi in v tem tiči naša moč, ker takih strank je malo, lahko rečem nič v državnem zboru in če danes stoji mala slovenska delegacija na vrhu, stoji na vrhu vsled svoje doslednosti, značajnosti, vsled notranje duševne in srčne edinosti z volivci in z vestjo.

Mi smo Avstrijci.

Samo v par kratkih potezah naj navedem par znakov o nas vseh. Mi smo Avstrijci. Nikdar tega ne prikrivamo in povemo to vsakemu, ki hoče širiti protiavstrijsko misel. Avstrijci ostanemo odkrito, toda mi nečemo Avstrije s prevlado nemštva, mi nečemo Avstrije, v kateri bi po krivičnem, neumnem dualizmu Mažar naše brate in druge narodnosti duševno moril in gmotno izsesaval. Mi nečemo te Avstrije, ki se je porodila v najslabšem in najneugodnejšem trenutku, marveč mi hočemo Avstrijo bodočnosti, v kateri bomo Slovenci z brati Hrvati in Srbi v eni državi združeni pod habsburškim žezlom.

In če nam očitajo na eni strani, kadar naglašamo Avstrijstvo, da smo petolizci, da se navzgor hočemo prikupiti, pravijo na drugi strani, da z avstrijskega stališča zaslužimo samo sovražstvo in zaničevanje.

To povzroči pa naša ravna pot in po tej ravni poti bodo morali priti k nam ali pa oditi od nas tisti, ki neumno revolucionarno politiko trobijo med ljudstvom, in na drugi strani bodo morali zgoraj priznati, da smo s svojimi ideali boljši varuhi države in dinastije, kakor tisti, na katerih korist se nas sedaj tepta, tlači in pobija.

Mi smo narodni,

toda naša narodnost je tista, ki jo ukazuje naša vest. Kakor mi znamo, da je otrok dolžan, da ljubi očeta, ker tako velela četrti božja zapoved, znamo tudi, da je narod rodbina, iz katere smo prejeli veliko duševnega kapitala, ki jej ga moramo s hvaležnostjo in spoštovanjem vračati.

To trdim, trdim pa tudi, da naša ljubezen do narodnosti ne sme poznati sovražstva do drugih narodnosti, in tudi sovražstvo nasproti Nemcem nam je tuje. To je stališče, ki ni vsakemu všeč, ampak mi zastopamo misel, da so graje vredni Mažari, ki teptajo Nemce na Ogrskem, in simpatiziramo ravnotako s tlačeniimi Nemci, kakor s Slovaki in drugimi našimi tlačeniimi brati. Krivica je povsod umazana, vredna, da se v boju premaga. Pravica mora na dan. In če mi te stvari trdim, potem pa se tisti kričarji, ki se plazijo kakor najbolj umazana žival po blatu in prahu, da bi dobili kake drobtine, upajo trditi, da smo brezdomovinci. Mi smo in bomo vedno živeli tako, ker smo postavili ljubezen do domovine in naroda na verski temelj, in ker se držimo vere, zato ljubimo tudi narodnost in domovino, na drugi strani pa se

borimo nasproti vsakemu neumnemu šovinizmu, bodisi da pride iz Pešte, Dunaja, Peterburga ali od „Slovenskega Naroda“ — ne vem v kateri ulici ga tiskajo.

Proti vsakemu šovinizmu.

Mi smo proti vsakemu šovinizmu, ker vsak šovinizem je neka laž, neresnica, hudobija, ki tekom časa sama sebe ubije. Glejmo te ljudi, pristne narodnjake, — ob času, ko treba pokazati pogum, kje so, ker nima temelja njihova narodnost, ker jim je vse samo igrača in vse na prodaj.

O agentih.

Agentu je vseeno, kako hvali blago, on laže lahko, kolikor hoče, ko je enkrat prodal, se ne spominja več, kako je prodal. Tako se godi tudi pri teh ljudeh, samo za trenutne spletke, za trenutne uspehe upijejo, kakor bi jih kdo drl, razlagajo radikalizem, da odmeva od vseh strani, kadar pa treba v resnici kaj storiti, jih zmanjka.

Mi smo socialna stranka.

In, dragi moji, mi smo socialna stranka, ki pobijamo liberalizem povsod, in tu z žalostjo opazujem, da se tudi med kmečkim stanom širi liberalna misel, ne v verskem, ampak v gospodarskem oziru. Posameznik ni nič, samo zveza kaj pomeni.

Človek ni sam zase, ampak mora pustiti živeti tudi brata in mu pomagati, da more poleg njega dobro živeti. Socialna misel, ki se upira oderuštvi, trinoštvi, in zraven demokratska misel nas navdaje. Zato smo v pravem zmislu socialni in demokratični in zato, ker ne čutimo potrebe, da bi se v zvezi s prihodnjo narodno srečo blatila naša vera, zato socialna demokracija upije, da smo reakcionarni in zanikrni klerikalci, na drugi strani nam pa očitajo, ko vidijo, da imamo korajžo oderuhu povedati, kar mu gre, da smo revolucionarni in anarhisti!

To dela naša ravna pot. Sedemnajst nas je, ampak teh sedemnajst vé, kaj dela, zato, ker so svojo vednost dobivali iz svojih načel in iz svoje vesti.

Gospodarstvo.

Kako naj delujejo naše vinske zadruga.

Naloga vinskih zadrug ni lahka. Pomisliti je namreč, da je vinska trgovina povsod že vpeljana in da je treba korak za korakom pritegniti na se razne odjemalce, ki so dosedaj drugod jemali vina. Že pridobivanje odjemalcev — in naj si bo doma ali pa v tujih krajih — daje zadrugi mnogo dela in skrbi. Treba je konkurirati s ceno in z blagom! Za trgovino na zunaj, za pridobivanje stalnih odjemalcev treba je dobrega blaga in jednotnega blaga. Tudi v tem pogledu čaka vinske zadruga mnogo dela. In slednjič se jim je bojevati pa še proti domačim nasprotnikom. V vsakem kraju so poklicani in nepoklicani ljudje, ki nasprotujejo še tako dobri in potrebni stvari in ki s svojim obnašanjem odvrčajo druge ljudi od obče-koristnega dela. Žalibog, da imajo ti ljudje česče glavno besedo. Ko bi jim šlo za kožo tako kakor našim vinarjem, ki ne moreje z vinom v denar, bi seveda drugače govorili. Tako se pa iz osebnih in družinskih ozirov spodtikajo ob vse, kar jim ne prija.

Velike so zaraditega težave, ki se kažejo vinskimi zadrugam že v početku. Težavno je tudi spraviti potrebni denar skupaj in dobiti take ljudi v vodstvo, ki so sposobni načelovati takim podjetjem, kajti slednjič se ravna vendar le ves uspeh po tem, kakšno je bilo načelstvo zadruga.

Zato je pa treba pri snovanju vinskih zadrug vse to dobro pretehtati, predno se prične z delom. Če nimamo možnih sposobnih za tako združeno delo in če nimamo drugih ugodnih pogojev, potem je bolje, da se takega dela sploh ne lotimo.

Važno je pa tudi, da se v razmerah, ki so ugodne za snovanje zadrug, prav lotimo dela in da zadrugo prav uredimo.

V tem oziru stojimo na stališču, da naj stoji zadruga na lastnih nogah in da naj deluje na svoj račun. Zadruga je lahko urejena namreč tudi na ta način, da posluje na račun združnikov, da namreč prevzame grozdje in vino od združnikov in ga prodaja na račun združnikov. Na prvi pogled bi se zdelo to bolj umestno, ker je treba za tako kupčijo manj glavnice, ali v resnici je tako delovanje zvezano s preveliko odgovornostjo in sitnostjo. Zadruga naj sama kupuje in na svoj račun prodaja. To je najbolj enostavno. Kar se pokaže dobička, ostane zadrugi.

Za pričetek bo kazalo kupovati vino, dokler se zadruga ne uredi za nakup grozdja, ki zahteva večjih prostorov in dobrih strojev. Zato pa bo zlasti v nekaterih krajih vplivati na to, da se vina pravilno pripravljajo, kajti zadruga zamore kupovati le vina, ki vsestransko ustrezajo današnjemu okusu doma in na tujem. —r—

Vrednost paše za prasiče.

Praktični Amerikanci pravijo, da tiči skrivnost dobrega vspeha pri prasičih — v paši. To lahko potrdimo tudi pri nas po Dolenjskem, seveda po tistih krajih, kjer se prasiči pasejo. Prepričani smo, da je paša res posebnega pomena za prasičjorejo in da se prasiči na paši veliko bolj razvijajo kakor pa v svinjaku. Prosto gibanje in dihanje v svežem zraku, že to pripomore veliko k ugodnejšemu uspehu reje. Saj take živali veliko bolje vspevajo. Vsa prebava, ves krvni obtok, vsa telesna presnova, vse se živahnejše vrši in vse bolj pravilno in naravi primerno! Vrh tega je pa tudi klaja na paši naravi primerna. Ni čuda tedaj, da je meso pri takih prasičih bolj rudeče in bolj čvrsto in jedrnato. Naravna posledica je pa tudi to, da so take živali tudi bolj rodovitne in bolj sposobne za pleme.

Posebno ugodno vpliva gibanje na razvoj mišičja ali mesa. Zato tudi vidimo, da so na paši izrejeni prasiči v obče bolj mesnati in da dajejo boljso pečenko in bolj trpežne mesene klobase kakor prasiči, ki so zrastle v svinjaki. Taki prasiči se pozneje pa tudi bolje opitajo. In slednjič? S pašo se krepi telo in utrjuje zdravje, kar je za naše razmere tudi veliko vredno.

Prasiči se pasejo na pašnikih, po gozdih in na njivah. Če mogoče naj se pasejo celo poletje, sicer pa saj v jeseni. Če paša ni zadostna, naj se tudi v svinjaki poklada. Ob vročem letnem času je prav, če se imajo čez poldanske ure v svinjaki, da ne trpe prevelike vročine. Pri oddaljenih pašnikih je pa skrbeti, da prasiči lahko polegajo v senco košatega drevja. Na paši gre prasičem vse v slast, kar dobe: trava, plevel, razna zelišča, pa tudi razen mrčes, črvi itd. Tam dobe tudi dosti rudninskih snovi. Za jesensko pašo je izkoriščati ovisišča in deteljišča. Deteljišča dajejo sploh izvrstno pašo za prasiče in jih sem in tja celo leto pasejo po takih deteljiščih. Na enem oralu domače detelje se lahko pase po 30 prasičev razne starosti. Če nočemo, da bi prasiči razrili ruše, jim je treba vtakniti v rivec obročke. Na deteljiščih se dajo prasiči tudi zdebeliti. Gozdna paša je tudi izvrstna, posebno v letih, ko je dosti želoda ali pa žira.

Na paši ni poditi prasičev, zlasti pri brejih svinjah je treba pametnega ravnanja.

Če ni paše, potem je treba na vsak način primerno velikih ograj, kamor se prasiči spuščajo. Nič ni slabšega kakor če morajo prasiči dan za dnevom v svinjaki tičati. V tem oziru se gode pri nas še sem in tja napake, ki močno kvarijo vspehe domače prasičjoreje. —r—

Nekoliko o naprednem čebelarstvu.

Večinoma se pri nas na Dolenjskem tako čebelarji, da se v jeseni požvepla težje panje, ter se med in vosek proda raznim prekupcem, medarjem in voščarjem. Začelo se je pa tudi na tak način čebelariti, da se v poznem poletju proda žive čebele t. j. panje z živimi čebelami. Kupci obdržijo te panje čez zimo in jih potem na spomlad z dobičkom prodajo v druge kraje. Čeravno se je pri nas na Dolenjskem kupčevanje z živimi čebelami razvilo še le v zadnjih letih, je ta kupčija na Gorenjskem, Notranjskem in Koroškem že več desetletij upeljana ter donša tako čebelarjem kakor prekupcem večje dohodke kakor pa nečloveško žveplanje, ki je nepotrebno in se ne da drugače zagovarjati kakor s tem, da je to podedovana stara navada. Žal, da bode mogoče le počasi odpraviti to ukorenjeno upeljavo.

V povzdigo umnega čebelarstva je letos priredilo slovensko osrednje čebelarsko društvo enodnevni čebelarski tečaj v Ilirski Bistrici na Notranjskem, kjer ima g. Anton Žnideršič obsežne čebelnjake, v katerih v veliki meri čebelarji, vodi trgovino z živimi čebelami, kupuje in prodaja med, vosek in čebelarske izdelke in kjer se je tudi ustanovila že „čebelarska zadruga“, z istim namenom.

Ta čebelarski tečaj se je vršil letos dne 18. julija in se ga je udeležilo vsega skupno nad 60 čebelarjev; zastopana je bila tudi Dolenjska.

Ker mnogi naši čebelarji ne poznajo načina, kako čebelarji g. Žnideršič, kakšen pomen je imel ta enodnevni čebelarski tečaj in kako bi se dalo to na Dolenjskem posnemati, hočem to v glavnih potezih navesti.

Imenovani gospod je zasnoval svoje čebelarjenje pred 17. leti v Ilirski Bistrici, ki leži na zapadni strani kranjskega Snežnika. Lega čebelnjaka na vrtu poleg tovarne za testenine je jako ugodna. Paše nudi obilo vsa okolica in Vremska dolina sploh, kjer leži imenovani kraj. Čebelarjenje z našimi kmečkimi in tudi z dierzonomanimi panji pa daje v času rojenja obilo dela in pozornosti. Zato so se napredni čebelarji trudili, kako bi se dalo to delo zmanjšati. Nemški učitelj in čebelar „Alberti“ je sestavil tak panj, kjer čebele nikdar ne rojijo in se število panjev pomnožuje le s pomočjo umetnih rojev.

Tacega čebelarjenja prikladnega za naše slovenske pokrajine in našo čebelo se je oprijel g. Žnideršič. Dasi ravno ima več sto Albertijevih panjev, vendar ni dobil letos več nego šest naravnih rojev, med tem ko so druge čebele zelo rojile. Vse pomnoževanje se vrši le z umetnimi roji.

Čebelarjenje z Albertijevimi panji je prijetno in lahko. Treba je le videti sestavo panja in kako se ž njim ravna; treba je znati napravljati umetne satnike in vzgojevati matice in vse nadaljno delovanje uči skušnja in razum.

Sestava Albertijevega panja sloni na tem, da je panj razdeljen na dva dela, v spodnjega in zgornjega. Čebele se vsadi v spodnji prostor. Ko so se le-tu dovolj namnožile, da je kmalu pričakovati roja, tedaj se prenesejo vsi satniki z zalego, medom in čebele v prazen zgornji prostor. Le tisti satnik, na katerem se nahaja kraljica, se pusti še v spodnjem prostoru in se mu doda toliko praznih satnikov, da je spodnji del polen. Zgornji prostor se loči od spodnjega po železni mreži (rešetarki), ki ima tolike luknjice, da zamorejo čebele delavke iz spodnjega v zgornji prostor in nasprotno; matica, ker je večja, pa ne more. V zgornji prostor prenešeni satniki s čebelami, medom in zalego tvorijo nekako roj; v spodnjem delu pa matica kar

najpridneje na novo leže jajčeca, pridne čebele krmijo zalego in donašajo med. In tako je čebelar rešen nadležnega pričakovanja rojev, ko mu včasih na tisoče čebelic lenuhari, namesto, da bi bile v tem času najpridneje. Kaj rado se pripeti, ko je paša minula, takrat se roj vzdigne, ko nima več izdatne paše. Vsega tega je rešen pri Albertijevem panju. Seveda je treba pri tem večje spretnosti, kakor pri čebelarjenju z navadnimi kmečkimi panji. Tega načina čebelarjenja se bodo pri nas na Dolenjskem kmalu poprijeli naši umni čebelarji.

Lažje kakor s tem panjem, je čebelariti s takozvanim „ekspornim panjem“. To je navaden kmečki panj, samo da je krajši in nekoliko višji. V njem so po zdolžem položeni satniki, ki jih sprednja in zadnja končnica vzdržujejo v pravi medsebojni razdalji. Ti panji so posebno pripravljeni za prevažanje čebel v pašo, za prodajo živih čebel in za sestavljanje Albertijevih panjev. Njih oskrbovanje je pa sicer popolnoma enako onim kmečkim panjev.

Želeti je, da bi se Dolenjska oprijela tega čebelarjenja. Kdor se zanima n. pr. za eksportni panj, oni si ga lahko ogleda na kmetijski šoli na Grmu, ali pa dne 15. avgusta t. l. na občnem zboru novomeške čebelarske podružnice, ki se bode vršil pri g. Drenik-u v Bršlinu pri Novem mestu. Na Notranjskem so se sploh vsi kmečki čebelarji oprijeli tega panja, ki nudi vse prednosti in je zlasti velikega pomena za one čebelarje, ki hočejo žive čebele prodati. Ti panji so prav sposobni za daljno prevažanje, imajo tako obliko, da se jih lahko porabi pri Gerstung-ovih panjih in ker imajo tuji čebelarji največ takih panjev, zato dražje in raje kupujejo čebele, ki so usajene v teh eksportnih panjih. To pa vse pomeni gospodarski uspeh. — Kdor si sam želi omisliti eksportni panj, ga dobi pri čebelarski zadrugi v Ilirski Bistrici in velja 4 K s satniki vred.

Politični pregled.

Obstrukcija še zmerno obvladuje politično javnost. Nemško časopisje ima poseben strah pred večjim zbliževanjem slovanskih strank, boji se za hegemonijo Nemcev, katero bi radi vzdrževali še naprej s tem, da vedno netijo razdor v slovanskih strankah. Iz slovanskih časnikov pa se razvidi, da se res zbližujejo v stremljenju za slovanske pravice. Nadejati se je, da v prihodnjem zasedanju državnega zbora slovanski poslanci enotno nastopijo proti sedanji germanizirajoči vladi. V takem smislu se je na velikem shodu agrarcev izrazil predsednik Enotne poslanec Udržal.

Istrski deželni zbor je imel samo dve seji. Izvolil je deželni odbor po domjenem ključu: dva Slovani dr. Zuccon in Andrejčič, pa tri Italijane. Soglasno so se izjavili poslanci zoper nemške šole v deželi, v kateri ni Nemcev. V svrhu sporazumevanja med Italijani in Slovani se pozivlja novi deželni odbor, naj izdela zakonske načrte glede ureditve občin in odnošajev oboje narodnosti.

Ruski car potuje; sostal se je s francoskim predsednikom, v napitnicah sta oba povdarjala, da je prijateljstvo med obema državama dragoceno jamstvo za občni mir. Potem je plul parnik z ruskim carom na Angleško, kjer so se vršili s kraljem Edwardom prijateljski razgovori. Časniki poročajo, da zdaj v istini obstoji rusko-francoska-angleška trozveza.

Srbsko najvišje sodišče je oprostilo list „Zvono“, ki je grajal zapravljivost princa Jurija in je bil zato ustavljen. Sodišče utemeljuje svoj odlok tudi s tem, da je kralj Peter zanemarjal dolžnosti do svojega sina, čegar obnašanje je spodkopavalo vse zupanje ljudstva do kraljeve hiše.

Iz Španske dohajajo grozna poročila. Francoska je baje nahujkala Španijo v vojsko s Kabili v Maroku, kjer je bila pri Melili tepena. Radi tega je treba poslati novih vojakov na afriško bojišče. A te okoliščine so se poslužili španski revolucionarji, da so zanetili upor v raznih pokrajinah. Najhujše je v

Barceloni, ki je središče anarhistov in socijalnih demokratov. Ti so ves svoj srd izlili nad nedolžnimi duhovniki in redovnicami. Nahujskana druhal je zažgala vse cerkve, samostane in bolnišnice. Ko so se pri oknih pokazale redovnice, da bi se rešile, so jih zapodili nazaj v plamen. Duhovnike, braneč altarje, so pomorili. Po bolnicah niso te zverine prizanesle niti bolnikom. — Udrli so tudi na pokopališče, kjer so razbili vsa znamenja krščanstva, podrli kapelico, odstranili križe z gomil. Od 26. do 31. julija so razdejali 35 samostanov in cerkv. — Kralja Alfonza in ministra Mauro so revolucionarji obsodili v smrt. — Vojaški poveljniki so se sumljivo obnašali, niso resno nastopili proti upornikom. Generalni kapetan sodi, da je v Barceloni do 1000 mrtvih, 2500 ranjenih. Nad 100 novih mučencev ima zdaj več katoliška cerkev. Framasonstvo hlepi po krvi nedolžnih.

Turčija je radi Krete z Grško zelo navskriž. Maloazijski mohamedani pravijo, da jih je tri sto tisoč pripravljenih za vojno. Mladoturki so tudi zanjo vneti.

Med Japonci in Kitajci je velika napetost. Japonska enajsta divizija je dobila povelje, da odide na kitajsko mejo. — V Osaki je grozen požar uničil 14.500 hiš.

Zabavi in pouku.

Cigan in seljan.

Ruska narodna pripovedka. — Poslovenil Ivan Steklasa.

Cigan je razpel svoj šator zraven jezera, ležal na bregu cele tri dni ter gledal vedno v vodo, kako se izprehaja riba v jezeru. Izprehaja se ona in izprehaja, ali ne prihaja ciganu v usta. — Glej — pride seljan, da z voli orje zemljo, zaneti ogenj ter dene kuhati kašico. Ciganu šine precej dobra misel v glavo ter jo iztuhta, kako bi se mogel okoristiti z jedjo iz seljanovega kotla. Pride k njemu: „Zdravo, kum!“ „Bog te sprimi, cigan!“ odgovori seljan. „A moj kum! meni je prav slabo od postne jedi.“ „Kako to?“ vpraša seljan. „Vedno mi je riba pred očmi, jej — ne morem! sem se je objel. A ti kum, kaj pa ti ješ?“ „Svinjine!“ odgovori seljan. „Daj da se bratinski podeliva, daj ti meni četudi samo košček svinjine, a jaz ti ponudim ob priliki ribice.“ Seljan mu odreže košček slanine. „Hvala ti, kum! ali k slanini treba tudi kruha.“ Seljan mu da kruha. „Daj mi še prgišče kaše!“ Seljan mu vspe tudi kaše. „Hvala ti, dobri človek! pridi k meni po ribe; ti si mi dajal s svojo roko, a jaz te popeljem k mojemu posestvu, pa si vzemi rib, kolikor te je volja!“ Cigan se povrne v svoj šator, skuha kašo ter jo pojé prav slastno; potem se vleže pri jezeru ter gleda na ribo. Seljan pošlje svoje dete k ciganu po ribe. „Zdravo cigan, oče so me poslali po ribe.“ „A zakaj, dragec moj, ni prišel tvoj oče sam? Vidiš, zdaj sam ne vem, kaj mi je storiti? Da ti dam mnogo, — ti ne boš mogel nositi, a če ti dam malo, gotovo bi ga razžalil; bolje bo, če pride sam.“ Deček pohiti domov k seljanu ter mu pove vse. Seljan pa vpreže na to svojega konja ter se odpelje k ciganu. „Zdravo kum, zdravo! Po kaj si prišel!“ „Glej ga, po ribe sem prišel.“ „Na, to ti je žlica,“ pravi cigan, „pojdiva, najprej posrkava ribjo juho.“ In ko ga pripelje k jezeru, pravi: „Vsedi se, kum! Ko posrčeš to juho, precej si nosi vse ribe, ako te je volja.“ Seljan izgrdi cigana, pa se vrne domov praznih rok.

Dopisi.

Prečna. Zgradba nove župne cerkve. Zidarski oder. Za vsako tudi malo zgradbo, navadno hišo, treba je zidarskega odra. Posebna pozornost se mora na oder obračati pri obširnih, visokih zgradbah, kakor so cerkve in zvoniki. Tako stavbo je treba ograditi znotraj in zunaj, ker zidajo po dva in dva, jeden znotraj, drugi zunaj zida. Tramovje mora biti dolgo in visoko pa z zdravega krepkega lesa, navadne dile tudi ne zadostujejo, močnih plohov pet centimetrov debelih je treba, pa veliko! Zato nas je ta oder zelo skrbel. — G. arhitekt je sicer pri enotnih cenah zidarskega dela zapisal v proračunu opazko, da cene obsegajo tudi strošek za zid. oder, a kaj pomaga, ko je vsak podjetnik trdil, da so te cene še za samo delo prenizke, če da podjetnik oder, stal nas bo mnogo tisočakov in po zvršeni stavbi ga bo zopet vzel ter porabil za drugo zgradbo. Slednjič smo se po mnogem ugibanju zjediniili, da oder damo mi, podjetnik

ga pa postavi, in po zgradbi tudi podere. Zdaj pa hajdi za lesom. Nekaj ga dobomo doma po fari, pa sedaj gremo prosit k našim sosedom, v Valtovas, Šmihel, vmes tu in tam v Mirnopeč pa na Toplice. Z dobro nado smo šli z domačimi možmi na biro, saj se s sosedi že poznamo, skupaj smo bili pri raznih cerkvenih slovesnostih, misijonih, duh. vajah, tudi za časa volitev smo se z veljaki in drugimi možmi spoznali. Pa res so nas povsod sprejeli z veselimi obrazom in z dobrim srcem. L. 1907 smo poprosili v Rumanji vasi, Valtivasi, Jurkavasi, Potoku, Praprečah pa v Šmihelski fari na Vrhu, Boričevem, Srebrničah, Brodu. Malokdo je dal samo jedno smreko, največ po dve, po tri, tudi štiri, a precejšnje vrednosti celo do 30 kron. Do 200 smrek smo po teh vaseh naprosili. Pa to je bilo seveda še premalo, posebno manjkalo nam je dolgih vitkih smrek, te smo v knežji hosti kupili po znižani ceni — bilo jih je 172. Veljale so 577 kron. Veseli in hvaležni smo bili, da smo dobili tako lepe in po tej ceni. Te smreke smo šli potem posebej sekati in voziti. Mnogo mnogo truda nas je stalo, da smo jih domu zvozili iz grabnov po ozkih potih, noči smo morali privzeti, dostikrat pa tudi nedelje. Velikanski kup jih je bilo. Treba jih je obtesati. Srečo smo imeli, da smo dobili spretnega, pridnega in vestnega tesarskega mojstra Janeza Grandliča iz Mirnepeči. Stavba se je dvigala kviško, oder tudi z njo. Prijetno je bilo slišati tiste dni ubrani žvenket tesarskih plankov v soglasji z vdarci zidarskih kladev, posebno onega, ki je zbijal oder in potrkaval vstreženo vmes, da se je razlegalo po dolini in višje v hribe. Kar nam zmanjka lesa! Hitro ponj! Stiska je! Kar po domači vasi gremo, potem v Češčo vas, v Grublje, pa k cerkvenemu patronu preč. kapitelju. Dobro smo opravili, povsod so nas obdarovali, posebej še preč. kapitelj z debelejšimi borovci, katere smo zvezali na plohe. Pa spet je zmanjkalo enkrat dil, drugi tramov, pa smo šli spet po teh vaseh, pa še na Kal, v Ločno, Podgoro itd. Tako drugič in tretjič in zopet vnovič. Toliko lesa je ta oder povzel, da smo tesarjem plačali 1000 kron samo za tesianje. — Na različnih žagah pa za dile, plohe nad 3000 kron. Same železne klamfe so veljale 556 kron. Fr. Drenik jih je pripeljal s tremi konji, pa je rekel, da še ni tako težko vozil. Več kakor klamfe so veljali žebli in drobna železnina. Koliko je pa vredna vožnja in les, ki so jo darovali?

Šempeter. V nedeljo po prvi sv. maši je imel ob 7. tu shod dr. Evgen Lampe ob obilni vdeležbi domačih župljanov. Poročal je najprvo o državnozbornem položaju. Pojasnil vzrok obstrukcije državnozbornih poslancev, potem pa podal poročilo o deželnozbornem položaju, oboje tako poljudno, da so zborovalci sicer še ne vajeji taciš shodov, živahno odobraval njihovo izvajanje. Omenil je tudi vejotočev, jasno pokazal njih pogubo, ko danes pije Jože pri Janezu, drugi teden Janez pri Jožetu, zadacano vino, a nazadnje nima ne Jože ne Janez, ne denarja ne blaga, imata pa večkrat oba težko glavo. Prešel je potem na novo vinarsko zadrugo, ter priporočal naj vstopijo kot udje vsi vinogradniki v krajevno vinarsko zadrugo. Osrednja zadruga v Ljubljani se bode potrudila, kolikor mogoče dobiti odjemalcev tudi dolenskem vinu. Priporočal je tudi živinorejsko zadrugo, zlasti glede svinjereje in perutninstva. Za vse panoge je obljubil, ako se vdejsvujejo, vsestransko podporo. Ob polu 9. je končal svoj zanimiv govor in nato je domači g. župnik kot sklicatelj zaključil zborovanje s tem, da se je v imenu zborovalcev zahvalil gosp. doktorju za njegov poljudni govor. Ob enem so zborovalci izrekli popolno zaupanje S. L. S. ter njenim poslancem, zlasti pa voditelju dr. Šušteršiču.

Iz Leskovca pri Krškem. Veliki vnemi g. dekana za čast božjo in lepoto hiše božje se imamo leskovski farani zahvaliti, da naša farna cerkev od leta do leta napreduje v svoji lepoti. Tekom malo let je skoro popolnoma spremenila svoje notranje lice. Dobila je v teh letih šamotni tlak, krasen križev pot, delo slikarja G. Jebčina; nove orglje; lansko leto je cerkev nežno in ljubko poslikal slikar G. Jebčin. V nedelje 25. julija pa je bil blagoslovljen umetno izdelan kovinski tabernakelj. Narejen je v baročnem slogu s kupolo, vsled česar se zelo lepo prilega v ravno istem slogu izdelanemu, starinsko znamenitem oltarju. Tabernakelj je fino izdelan in bogato pozlačen.

Posebno lepa je notranjščina omarice. Notranje stene omarice so iz dragocenega rudečega mahagoni-lesa, ki raste v Avstraliji, in te lesene stene obdajajo prosto doli viseča svilena z zlatom obrobljena zagrinjala. — Tabernakelj, ki stane 4000 K je delo znane pasarskega mojstra g. Ivana Kregarja, ki se je že z mnogimi deli in sedaj zopet s tem skazal pravega umetnika.

Blaslovljenje novega tabernakelja je izvršil ljubljanski stolni kanonik, preč. g. Tomaž Kajdiž, ki je tudi v prelepem govoru pojasnil pomen slavnosti. Po pridigi je opravil veliko sv. mašo z asistenco. Leskovškim faranom bo ta dan v neizbrisnem spominu, zlasti še, ker sta to slavlje povečala s svojo navzočnostjo prevzvišeni ameriški škof g. Stariha in ameriški župnik g. A. Ogulin.

Iz Št. Vida na Dolenjskem. Silen požar uničil je v nedeljo 1. avg. v Št. Vidu trem gospodarjem vsa gospodarska poslopja s hišami, hlevi in kozolci vred. Ogenj je nastal okrog 1. ure pop. na južni strani vasi, kjer je, ne ve se še kako začel goreti Stermečev kozolec, do vrha poln žita. Plamen je imel v dobri četrt uri v strahoviti oblasti ob toliki vročini tri hiše, tri hleve, dva kozolca in eno kaščo. Pogled na celotno pogorišče je bil pretresljiv. Vročina neznosna, vode nobene, ljudstvo zbegano, krik in strah nepopisen. Sreča največja, da je pihljal lahien vetriček od vzhoda proti zahodu in da je tako ogenj uničil samo zapadni del vasi, ker sicer bi bila ob tem pomanjkanju vode brez dvoma zgorela vsa vas s cerkvijo vred. Živino so rešili, razun treh prašičev; človeških žrtev ni bilo. Velika sreča je tudi bila, da je čakalo ravno mnogo zunanega sveta na popoldansko službo božjo in tako mnogo pripomogel, da se je požar omejil. Zgorelo je vse gospodarsko poslopje Grbčevo, Jurjevo, Hauptmanovo in Strmečev kozolec do tal. Ker so imenovani v trenutku prišli ob vse imetje in so bili le za malenkostne svote zavarovani, priporočajo se blagim srcem v blagohotno podporo.

Stanga. Prečastiti naš g. župnik Mih. Sajč, doma iz Dol. Straže, župnija Prečina, je obhajal 1. t. m. štiridesetletnico mašništva. Letos deluje že 33. leto kot dušni pastir v naši župniji. Bog ga nam ohrani še mnogo let. Čujemo, da nas misli kmalu zapustiti. Toda najsrčnejša želja vseh faranov je, da ostane še naprej med nami, ko je že toliko let neutrudno in blagonsno deloval med nami! — Letina bo letos pri nas srednja. Črešenj je bilo nekoliko manj kot po navadi. Otava pa neče rasti v kljub precejšnjemu dežju, ki je šel takoj po prvi košnji. Žito ni hotelo dolgo dozoreti in mnogo jih je poželo šenico zeleno, da so mogli vsejati ajdo in repo. Jabolka, ki niso obrodila lani in hruške kažejo nekaj, če jih ne bodo pometali z drevja pogosti viharji. Sedaj je pa že zelo suho. Ako ne bo takoj dežja, bo nastopila prava suša.

Belokranjski glasnik.

Črnomelj. Sprejmite v dodatek zadnjega dopisa o našem župniku St. Peharcu še črtico, ki jo objavlja „Slovenec“ o pogrebu v Trziču dne 29. julija. Truplo so zjutraj ob sedmih na kranjskem kolodvoru naložili na mrtvaški voz in ga prepeljali v rojstni kraj Trzič, kjer je do pogreba ostalo v domači hiši. Ob pol 11. so dvignili rakev. Na zadnji poti je spremljalo rajnega 25 tovarišev-duhovnikov, med njimi loški g. dekan Kummer, njegov bivši predstojnik, nadalje več sorodnikov in drugih odličnih oseb iz Trziča, Kranja in krajev, kjer je rajni kdaj služboval. Med pogrebci smo opazili tudi blag. g. Merka, vodja c. kr. okrajnega glavarstva s soprogo. Po slovesni sv. maši smo položili ljubega Stankota k večnemu počitku. Vence so položili na grob razven sorodnikov tudi mestna občina črnomeljska s slovenskimi trakov, potem Marijina družba in Katoliško izobraževalno društvo v Črnomlju. Slišali so se bridki vzdih in marsikatera solza je porosila prst, v kateri zdaj spi naš Stanko sladke sen v senci mogočnih gora. — Naj uživa, dragi prijatelj in odkritosrčni tovariš, tudi tvoja duša zaslužno plačilo. Živi v Bogu!

Iz Stranske vasi pri Semiču. Ogenj! V noči od 1. do 2. avgusta je izbruhnil ogenj v hiši našega župana g. Mart. Tomca. V malo trenutkih je bilo vse njegovo poslopje v ognju. Ker se je to godilo o polnoči in vsi ljudje so bili pri počitku, zato se niso malo ustrašili vsi: Tisti, ki so videli ogenj in oni, ki so slišali plat zvona. Ljudje so pritekli na pomoč, toda rešili so jako malo. V nevarnosti je bila vsa vas. K sreči ni bilo vetra in kmalu sta prihiteli dve požarni brambi na pomoč iz Gradaca in iz Semiča. Semiška požarna bramba je polivala do drugega opoldne. Takrat se je vsled pokvarjenja gasilnega orodja morala vrniti domov. Pridna dekleta so pa nosila vodo na kraj nesreče. Pogorelo je: dve hiši, skedenj z ravno omlateno pšenico, kašča z zrnjem, hlev, v katerem je zgorelo tudi eno tele, a tudi nekaj denarja. — Pri nas vlada silna vročina. Pšenice je veliko manj kot lani. Koruza in krompir pa še precej dobro kažeta. — Pred kratkim je naliv naredil veliko škode v vinogradih, kateri letos

zopet obetajo obilno trgatve. — Starega vina je tudi še veliko na prodaj. Kupci, pridite k nam v Belokrajino po dobro naše vino, ki ga dobite po nizki ceni!

Grabrovec pri Metliki. Z zanimanjem beremo v dragih „Dol. Novicah“ tudi napovedovanje vremenskih sprememb. Vaš vremenski prerok jo večinoma dobro pogodi. Začetkom leta se je že sklicaval na prislovice, ki jih je naš narod vsled stoletne skušnje zložil. Imenoval je tudi sv. Vrbana, po katerem vinogradniki ugibljejo vreme in vinsko letino. Sv. Urban je namreč zavetnik vinskih gor, za to na Slovenskem večkrat nahajamo njegove cerkve v vinorodnih krajih. Vaš vremenar je takrat našel nekaj taci cerkev, a na našo je pozabil. Zato pri tej priliki izdajatelja in založnika „Dol. Novic“ „Urbana“ opozarjamo, da nima daleč od Novega mesta svojega patrona. Ako poseti kedaj Belokrajino, naj se dospevši čez Gorjance nad Lužo ozre bolj proti levi, zagledal bo več cerkv. S planote za vasjo Hrast videl bo pred sabo dvostolpno farno cerkev suhorsko, nekoliko dalje na desno na prijaznem hribcu metliško podružnico na Lokvici z njenim ponosnim zvonikom, in na nasprotnem griču metliško podružnico sv. Vrbana na Grabrovcu. Ako se pelje iz Metlike po krajni cesti proti severu, dospe k sv. Vrbanu, čigar lična cerkva se vzdiguje uprav na vrhu lepe in velike vinske gorice, imenovane Brčice. Tudi s tega holma je kaj lep razgled po Belokrajini. Ker se praznuje god sv. Urbana papeža in mučenca 25. maja, se naslednjo nedeljo v in okrog te cerkve zbere mnogo vernikov, da se priporoče svojemu patronu, pa ga tudi prosijo za dobro vinsko letino. — Letos pa nam je sv. Urban pripeljal „v vinograd Gospodov“ enega svojih varovancev. „Dol. Novice“ so več poročale o novi maši č. g. Černuglja — našega [rojaka]. Valč drugi dan 19. julija prišel je razveseliti svoje sosedo, da je drugo sv. daritev opravil v domači, lepo prenovljeni podružnici. Ponosno je raz zvonik plapolala slovenska trobojnica pozdravljajoč goste, ki so obiskali našo vas in rojstni dom novomašnikov. Tako se je oddolžila tudi naša vas svoji domovini ter jej dala enega sina, da naj deluje za njen blagor. Ko smo se na tem domu radovali priprosti in izobraženci, nam je na misel prišel Gregorčičev slavonspev „kmetski hiši“, v katerem mej drugim poje:

Ta hiša nam je mati krušna.
Domovju steber je častit.
Iz kmetskih hiš nam brana dušna,
Iz kmetskih hiš omike svit!...

Kar mož nebesa so poslala,
Da večnih nas otmō grobōv,
Vse mati kmetska je zibala,
Iz kmetskih so izšli domōv.

Domače novice.

Osebnosti. Kanonično umeščen je bil na župnijo Sv. Trojica pri Trzišču č. g. Francišek Vidmar, kapelan v Krškem. — Premeščena sta č. gg. kapelana: Alojzij Brečelnik iz Semiča na Ig. Friderik Rodič iz Črnomlja v Semič.

General Usmiljenih bratov na vizitaciji. Dne 3. t. m. je semkaj došel preč. general Usmiljenih bratov P. Kasijan Gašper v spremstvu č. o. priorja Kajetana kot tajnika na vizitacijo. Na kolodvoru je bil sprejet od mil. g. prošta dr. Elberta in č. o. priorja Polikarpa Vavpotiča. Med slovesnim zvonjenjem v obeh cerkvah se je visoki cerkveni dostojanstvenik peljal v cesar Franc Josipovo bolnico Usmiljenih bratov. Pri portalu je bil od konventa po za vizitatorje predpisanem redu slovesno sprejet in v kapelo spremljan, kjer so se vršili predpisani obredi. Ravnokar je preč. o. general končal vizitacijo na Španskem, Francozkem, Angleškem, Irskem in v Belgiji; spremljal ga je preč. o. provincial Emanuel Leitner. Tukaj se je pričela vizitacija hiš v graški provinciji, ko bo ta končana, se vrne preč. o. general zopet v Rim.

Osemdesetletnico je preživel dne 29. julija g. Ignacij Mohorčič, dosluženi okrožni zdravnik, nazadnje službujoč v Mokronogu, zdaj živeč v pokoju pri Usmiljenih bratih v Kandiji. Pred letom se je podvrgel očesni operaciji, da za potrebo zopet vidi; sicer pa je telesno in duševno čil. Bog živi častitljivega starčka!

Na Gorjance! — Torej v nedeljo 8. avgusta gremo na Gorjance, kdor se je za ta krasen izlet sploh odločil in če bo ugodno vreme. Zbirališče na mostu. Odhod iz Novega mesta ob 3. uri zjutraj. Na Gabrju bo pol ure odmor. Sv. maša pri sv. Miklavžu bo ob 10. uri. Po maši poletijo nekateri na najvišjo točko — k sv. Jeri. Gorjance zapusti, kedaj kdo hoče. Če se želi kdo peljati do Gabrja ali pa zvečer zopet nazaj od Gabrja, naj si pri-skrbi voz sam ali pa skupno z drugimi. Obveznosti ni v nikakem oziru nobene. Vina bo na gori dovolj, za podzobe pa naj vsak seboj prinese. — Na srečno svidenje na Gorjancih!

Letošnja porcijunkula je bila mnogobrojno obiskana. Že v nedeljo je bilo veliko stranskih, osobito je bila zastopana Belakrajina. Ker je bila v pondeljek običajna „sejmica“, so se premnogi udeležili tudi porcijunkulske pobožnosti, kar morejo potrditi posebno gg. spovedniki, ki so presedeli dolge ure.

Mesto provizoričnega sadjarskega inšpektorja s sedežem v Novem mestu razpisuje deželni odbor kranjski do 1. septembra 1909. Podrejen bo vodstvu kmetijske šole na Grmu za praktični pouk na zavodu in za popotni pouk. Polumesečna plača 80 K, dijete, potnina in vožnja. Po poskusnem letu se lahko definitivno namesti s prejemki VII. plačilnega razreda. Natančnejši podatki se nahajajo v „Razpisu“ v „Kmetovalcu“ in „Narodnem Gospodarju“. Poizve se pa tudi lahko pri deželnem odboru v Ljubljani.

Obisk gg. okrožnih zdravnikov. Dne 31. julija so si gg. okrožni zdravniki iz Kranjskega pod vodstvom g. primarija dr. Defranceschija ogledali cesar Franc Josipa bolnico za moške v Kandiji, popoldne pa cesarice Elizabete bolnico za ženske v mestu, kjer so imeli tudi svoje stanovsko zborovanje. O bolnicah so se pohvalno izrazili.

Poučni izlet učencev kmetijske šole na Grmu se je napravil letos na Gorenjsko in Štajersko in je trajal tri dni, od 29. do 31. julija. V četrtek 29. julija so prišli v spremstvu vodje Rohrmanna in adjunkta Zdolška v Ljubljano, kjer so si ogledali pred vsem uredbo perutninarske postaje tvrdke Ditrih in Krapš v Šiški. Z opoludanskim vlakom so se odpeljali v Medvode in pozneje v Škofjeločko, kjer so si ogledali obe mlekarne g. M. Ivanciča. S ponočnim vlakom so se odpeljali na Štajersko in prišli v petek 30. julija ob 7. zjutraj v Puntigam. Od tu so si ogledali naprej perutninarsko postajo oskrbnika Arnim Arbeiterja v Feldhofu in potem bogato opravljeno kmetijsko šolo v Grotenhofu. Pozno popoldne so obiskali tudi novo urejeno združno vinsko klet, ki je last zveze gospodarskih zadrug štajerskih. V soboto dne 31. julija so si izletniki ogledali na daleč znano drevesnico tvrdke W. Klenert v Messendorfu pri Gradcu in nazadnje še tovarno za uporabo sadja „Styria“, ki izdeluje sadne soke in razne sadne konzerve in ki se peča v veliki meri tudi z izdelovanjem zelenjadnih konserv. Udeležniki so bili povsod prav prijazno in gostoljubno sprejeti. Ekskurzija sama je bila prav poučna ne le glede mlekarstva in z njim združene prasičjereje, perutninarstva, sadjereje in uporabe sadja in glede združne vinske trgovine, ampak tudi glede poljedelstva in kmetijskih poskusov. Zahvala za to gre pred vsem velesl. dež. odboru, ki je omogočil ta izlet in ki obrača vso skrb na razvoj kmetijskega šolstva.

Najden je en ameriški bankovec, izgubitelj ga dobi v stari Križatiji v pritličju na levo.

Pozor! Gospodom mojstrom se da na znanje, da bode v nedeljo 8. t. m. ob 10. uri popoldne v dvorani rok. doma ustanovni občni zbor za ustanovitev društva rokodelskih mojstrov. Gospodje mojstri, pridite gotovo! Pripravljali odbor.

Združni kurz za duhovnike in učitelje se prične 9. avgusta popoldne. Zglase sprejema Združna zveza v Ljubljani.

Mestna hranilnica v Novem mestu. V mesecu juliju 1909 je 304 strank vložilo 96.761,33 K, 272 strank vzdignilo 93.104,34 K, torej več vložilo 3656,99 K. 7 strankam se je izplačalo hipoteknih posojil 14.340 K. 316 menic se je eskomptovalo za 106.169 K. Stanje vlog 3.508.213,22 K. Denarni promet 455.973,93 K. Vseh strank bilo je 1419.

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico (reg. zadruga z neomejeno zavezo) imela je meseca julija prometa K 170.818,61. Vložilo je 128 strank K 42.810,13, dvignilo 155 strank K 39.047,05. Posojil je bilo danih 52 strankam K 31.128,—, a vrnilo je 189 strank K 28.140,80.

Razglas. Letos v stavnih razredih v vojake potrjeni, kateri imajo žreb 2 v prvem do 139 v drugem stavnem razredu uvrščeni bodo kot novinci stalne vojne, oni pa kateri imajo žreb 142 do 576 v drugem stavnem razredu pa pridejo kot novinci v deželno brambo. Katere novince se bode pa kot preostale predstavilo v nadomestno rezervo stalne vojne ali deželne brambe, pokazalo se bode šele povodom obračunjenja kontingenta in bodo ako treba ti nadomestni rezervisti po zaporedni vrsti žrebov tudi med novince uvrščeni.

Razglas. Pri ustanovi baron Karol Flödniggovi za slepe in pri ilirski ustanovi za slepe je z začetkom šolskega leta 1909/10 podeliti dve do tri mesti. Ustanove se uživajo v odgojilnici za slepe v Lincu, v kateri se šolski pouk prične dne 16. sept. t. l. Pravico do teh ustanov imajo na Kranjskem rojeni, ubogi, zapuščeni, slepi otroci obojega spola, posebno sirote, ki so zdravi in izobrazni, ter so najmanj 7, toda ne več kot 14 let stari. Prošnje

za podelitev ustanovnega mesta je potom dotičnega okrajnega glavarstva, oziroma po mestnem magistratu ljubljanskem, do 15. avgusta t. l. podati na c. kr. deželno vlado za Kranjsko; prošnjam je priložiti krstni in domovinski list, spričevalo o stavljenih kozah, ubožni list in zdravnikovo spričevalo o zdravju in izobraznosti dotičnega slepega prosilca. Pri izdaji tozadevnih spričeval naj zdravniki navedejo natanko vzroke oslepelosti in podatke o splošnem zdravju in duševnem razvitku prosilčevem. Prošnje je vlagati pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Novem mestu do 15. avgusta t. l.

Gospodarske drobtine.

— Shod čebelarjev v Bršljinu. V nedeljo dne 15. avg. bo shod čebelarjev v Bršljinu in ob enem občni zbor čebelarске podružnice novomeške. Na dnevnem redu je poleg poročila o delovanju in o računih predavanje g. Likozarja, ki bo razkazoval pri tej priliki tudi nove vrste panjev. Na dnevnem redu so seveda tudi nasveti in predlogi udov. Opozarjamo na to zborovanje še enkrat vse naše čebelarje in jih pozivljamo, da se v korist našega čebelarstva udeleže v polnem številu shoda. Čas je, da tudi pri nas napredujemo v čebelarstvu in da se poprimemo dobrih nauk. Če drugi kraji napredujejo, zakaj bi pri nas zaostajali? Zato pa dne 15. avgusta vsi na shod v Bršljin. Shod se prične ob 3. popoldne in se vrši pri g. Dreniku.

— Združna vinska klet v Ljubljani. Odbor deželne vinske zadruge je sklenil v svoji zadnji seji, da se najame pred vsem v Ljubljani primerna vinska klet in da se otvori ob enem vinotoč v njej. V to deželno klet se bodo jemala le vina združnikov. Gotovo je, da ta klet ne bo vsem po volji ali to nas ne moti. Dokler imajo tuja vina mesto po ljubljanskih gostilnah, toliko časa imajo tudi domača vina pravico, da se točijo v Ljubljani. In zato je treba, da se tuja vina spodrivajo povsod z domačimi, ne le v Ljubljani, ampak tudi po Gorenjskem, Dolenjskem in drugod. Kaj je prav, da je še vse polno vina po domačih kleteh, da so povsod vinotoči, docim se po gostilnah točijo vnanja vina? Cene so sedaj tudi doma dosti nizke, tako da ni treba iskati cenejših vin!

— Pristopajmo k deželni vinski zadrugi! Vse delo se bo ravnalo pri tej zadrugi po tem, koliko članov bo štela in koliko sredstev bo skupaj spravila. Zato je pa naša dolžnost, da se ji pridružimo vsak, komur je mari napredek našega vinstva. Vsak, kdor je navezan na prodajo svojega vina, bodi njen član! Le na ta način ustvarimo lahko kaj izdatnega za izboljšanje naše vinske kupčije. Kdor želi pristopiti k zadrugi — in to željo bi moral imeti vsak poštenomisleč vinogradnik — naj se oglasi naravnost pri deželni vinski zadrugi v Ljubljani ali pa pri odbornikih načelstva, ki so za Dolenjsko: župan Zirc v Kandiji, vodja Rohrmann na Grmu, grof Margheri v Starem gradu, župan Kerin v Sv. Križu, Fran Prijatelj v Trzišču, oskrbnik Vukšinič v Metliki, posestnik Lakner v Črnomlju in Fran Miklavčič v sv. Križu pri Litiji.

— Škoda po toči je letos po raznih krajih silno velika. Prizadeti smo tudi pri nas na Dolenjskem. Močno je potolkla v Št. Jernejski okolici, okrog Vrhpolja, Orehovice in naprej. Zadnjič je potolkla v Škofelci, Šmarjah in dr. Največ škode je seveda po vinogradih. Nujno pozivljamo vinogradnike, da prizadete vinograde za prvo pomoč poskrope z modro galico. Prošnje za odpis davka kaže na vsak način po županstvu predložiti. Prošiti je pa tudi za podpore po naših poslancih, posebno tam, kjer je vinski pridelek uničen. Nujno potrebno bi bilo pri nas zavarovanje proti toči. Ali zavarovalnina je pri vinogradih tako visoka, da je naši vinogradniki ne zmorejo. Poljski pridelki bi se pa lahko zavarovali, saj tisti, ki so bolj važni kakor žito, turšica, ajda i. dr.

Ameriški novičar.

Iz Amerike poročajo, da je č. g. Bosiljko Bekavac, župnik v Ambridge, Pa., predložen v Rimu za škofa v S. Dakoti namestu mil. gosp. Ivana Stariha, ki se je odrekel in že biva na Kranjskem.

Umrla je v Clevelandu Franciška Centa, doma iz Marije Device v Polju pri Ljubljani.

— V East Helena, Montana so slovenski rojaki darovali za prenovljenje cerkve v Hrovači pri Ribnici 12,90 dol.

Ubilo je v Collinwoodu Slovenca Antona Pigoja.

— **Diamondville, Wyo.** Dne 26. junija je šel rojak Fran Perušek zdrav in vesel na delo v rov. A nemila osoda ga je zadela ob 11. uri dopoldne. Utrgala se je nad njim skala ter ga na mestu ubila. Pokopan je bil dne 27. junija na katoliškem pokopališču v Kemmer, Wyo., po rimsko-katoliškem obredu. Pokopal ga je Rev. George Lavallo. Društvo sv. Mihaela Arh. št. 27 se je udeležilo polnoštevilo pogreba, kakor tudi nekoliko drugih slov. rojakov. Ranjki je bil rojen leta 1884 v vasi Kumnivrh pri Šmarjeti na Dolenjskem. Pristopil je k Jednoti, oziroma društvu, katerega tajnik je bil poldrugo leto, 25. januarja 1907. Bil je dober mladenič, vzoren društvenik in vseskozi priljubljen. V starem kraju žalujejo po njem stariši in dva brata.

— **V Denver Col.** pa so v isti namen zbrali 19.25 dol. Oboje je poslano župnijstvu v Ribnico.

Smešnice.

(Nervozen gost.) Poslanec Lasker, ki je bil jako nervozen, prenočeval je v nekem hotelu v Hamburgu. Ko mu natakak pokaže spalno sobo, ga prosi naj opozori prenočevalce sosednih sob, da bi kolikor mogoče ohranjali nočni mir, ker ga vsaki najmanjši ropot pripravi ob spanje. — Ko pride njegov sosed po noči domov ni mislil nič na nervoznega gosta in vrže pri razpravljanju jeden čevljev z vso močjo v kot, pri tem se pa spomni na opomin natakakja in se nato prav mirno spravi k počitku. — Čez nekaj ur ga nervozni gost z trkanjem na vrata zbudi iz najboljšega spanja in pravi: „Za Božjo voljo, kedaj bode te drugi čevljev vrgli v kot? Jaz čakam že tri ure na to.“

(Zdravilo.) „Kaj, v omedlevico je padla Tvoja soproga? Kako si jo pa vendar zopet vzdramil?“ — „Na njen nov slamnik sem se vsedel.“

(Polovica je oslov.) Nekje na Francoskem je imela neka občina strogega in modrega župana. Ko nekoč župan skliče občinsko sejo ter daje na glasovanje neko važno zadevo, so se glasovi občinskih svetovalcev razcepili. Župan zaradi te needinosti svojih svetnikov užaljen zavpije nad zborovalci: „Polovica vas je oslov!“ — Može seveda se čutijo razžaljene po teh besedah in oslov! — Župan zaradi razžaljenja časti. — Župan je moral v časopisu župana zaradi razžaljenja časti. — Župan je moral v časopisu prepričati in storil je tako-le: „Jaz, župan občine I. I. s tem prekličem in izjavim, da polovica mojih obč. svetovalcev niso osli.“

O vremenu za mesec avgust.

Veseli nas, da naši bralci z velikim zanimanjem sledijo vremenskim preročevanjem, če tudi ne uganemo vedno. Dokaz temu je, da nam je došlo več vprašanj, zakaj so ta preročevanja za avgust v zadnji številki izostala. Hočemo toraj danes nadomestiti, kar smo zadnjič zaradi pomanjkanja časa in prostora odložili. — Da je bilo vreme do 3. avgusta silno vroče, soparno in vetrovno in da se je v noči od 3. do 4. avgusta spremenilo v dež in nevihto ter je postalo kar čez noč zelo hladno ter ostalo tako do 6. avgusta, to vé vsak. Znaprej se nam obeta pa tudi še vedna suša in vročina do okolu 17., vmes vetrovno in kakšna nevihta. Potem nastopi deževno in hladno vreme nekoliko dni, ki se pa kmalu zopet spremeni v vročino, ki bode trajala do okolu 22. avgusta. — Na to pa postane spremenljivo vreme do konca meseca: večkrat neznosno soparno in potem kar zopet strupeno hladno, deževno in neprijetno. — Sicer pa vedno velja o vremenskem preročevanju pravilo, da ni človeka-učenjaka na svetu, ki bi vselej vreme zadel za cel mesec naprej in ki bi nikoli napačno ne napravil — vsaj smo vsi zmotljivi ljudje. Eno ali drugo, na kar se napovedovalci vremena opirajo, se lahko iznenadno predrugači in ne pomaga nič za upljiv na vreme, če se je luna spremenila po noči ali po dnevu, pred polnočjo in po polnoči, v petek ali svetek, in če barometer pada ali se vzdiguje. Tudi dunajski vremenski preroki na podlagi svoje svetovnoznane vremenske opazovalnice in na podlagi svojih izkušenj in učenosti zadenejo v 100 slučajih do 80 krat resničnost vremena. In to je dovolj! Večje zanesljivosti dandanes pač ni doseči in razumni ljudje so s tem zadovoljni.

Sejmi na Dolenjskem v mesecu avgustu.

V Novem mestu 2. sejmica in vsak ponedeljek prasičji semenj; v Črnomlju 5.; v Radečah 9.; Sv. Lovrenc ob Temenici 10.; v Toplicah 12.; v Leskovcu 13.; v Trebnjem 16.; v Metliki 17.; v Kandiji pri Novem mestu 19.; v Zatičini 20.; v Mokronogu 21.; v St. Jerneju in Kočevju 24.; v Ambrusu 25.; letni sejm v Novem mestu 31.

Loterijske številke.

TRST, 31. julija 54 7 22 19 65

Darovi za novo župno cerkev v Prečni.

Darovali so v kronah: na Elijevo 54.80, Turk Fr. 5, Kren Matija 2, Vintar Neža 5, župan Fr. Vintar 100 za cer. sedeže. V Canonsburgu nabral posest. Josip Somrak pri rojakih v dolarjih; Somrak Jos. 5, Kic Fr. 2, Kastelic Fr. 2, Josip Može 2, Alojzij Uršič 1, Jos. Plavec 1, Berus Fr. 1, Jos. Oklešen 1, Mar. Bele 1, Mat. Bele 1, Fr. Potočar 1, Jos. Progar 1, Fr. Doberdrug 1, Kavšek Fr. 1, Jan. Pleskovic, Iv. Peran 1, Fr. Kralj 1. Ant. Brestolin 1. V centih: Cvetan Ant. 50, Jan. Pavček 50, Jan. Progar 50. Alb. Rozman 50, Alojzij Osterman 25, Jan. Rozman 25, Janez Zigon 50, Jak. Smrdur 50, Alojz Hrovat 50, Ig. Tomšič 50, Jan. Kirn 10, Valent, Paučur 25, Jan. Ušeničnik 50, Jan. Sedmak 25, Kirn Fr. 25, Ant. Tomšič 25. (Skupaj v kronah: 160.) 2 mlada hrasta Janez Čampa, Parkelj Alojzij in Marija 1. Povrni Bog stotero!

Odhajajoči iz Novega mesta pozdravljajo prav srčno vse svoje prijatelje in znanke

V Novem mestu, dné 6. avg. 1909.

(179)

Levčevi.

Dražbeni oklic.

E 230/9

8

Dne 14. avgusta 1909 dopoldne ob 10. uri vrši se pri spodaj označeni sodnji, v izbi št. 6 dražba zemljišč vl. št. 1063, 1395, 1396, 1475 kat. obč. Cerove, ena majhna lična hiša v Cerovu z vrtom, drugo pa njive in gozdi. Nepremičninam je določena vrednost na 280 K, 190 K, 50 K, 70 K.

Najmanjši ponudek znaša 186 K 68 v, 126 K 68 v, 33 K 34 v in 50 K, pod tem zneskom se ne prodaja.

Odobrene dražbene pogoje in listine, ki se tičejo nepremičnine, zamoreje se vpogledati v izbi št. 5.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglašiti pri sodnji najpozneje v dražbenem obroku pred začetkom dražbe, ker bi se sicer ne mogle razveljavljati glede nepremičnine same.

O nadaljnjih dogodkih dražbenega postopanja se obvestijo osebe, katere imajo sedaj na nepremičnini pravice ali bremena ali jih zadobé v teku dražbenega postopanja, tedaj samo z nabitkom pri sodnji, kadar niti ne stanujejo v okolišu spodaj označenjene sodnje niti ne imenujejo tej v sodnem kraju stanujočega pooblaščenca za vročbe.

C. kr. okrajna sodnja Rudolfovo, odd. II.,

dne 21. junija 1909.

(180)

Dražbeni oklic.

Opr. št. E 123/9

7

Dne 24. septembra 1909 dopoldne ob 9. uri bode pri spodaj označeni sodnji, v izbi št. 3, dražba zemljišča vl. št. 39, 258 in 487, kat. obč. Mokronog in vl. št. 456 kat. obč. Lakenc obstoječega iz hiše št. 41 v Mokronogu, gospodarskimi poslopji in poljem ter opuščeni vinogradom, katero zemljišče je cenjeno na 3048 K 28 h.

Najmanjši ponudek znaša 2032 K 20 h, pod tem zneskom se ne prodaja. Dražbeni pogoji in listine, ki se tičejo tega zemljišča, se smejo pregledati pri spodaj označeni sodnji v izbi št. 4.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglašiti pri sodnji najpozneje v dražbenem obroku pred začetkom dražbe, ker bi se sicer ne mogle razveljavljati glede nepremičnine same.

O nadaljnjih dogodkih dražbenega postopanja se obvestijo osebe, katere imajo sedaj na nepremičnini pravice ali bremena ali jih zadobé v teku dražbenega postopanja, tedaj samo z nabitkom pri sodnji, kadar niti ne stanujejo v okolišu spodaj označenjene sodnje, niti ne imenujejo tej v sodnem kraju stanujočega pooblaščenca za vročbe.

C. kr. okrajna sodnja v Mokronogu, oddelek II.,

dne 26. julija 1909.

(175)

Dražbeni oklic.

Opr. št. E 117/9

6

Dne 18. septembra 1909 dopoldne ob 9. uri bode pri spodaj označeni sodnji, v izbi št. 3, dražba zemljišča vl. št. 19 kat. obč. Zagrad obstoječega iz hiše št. 15 v Gorškivasi z gospodarskimi poslopji in poljem, katero zemljišče je cenjeno na 5015 K 46 h.

Najmanjši ponudek znaša 3343 K 64 h, pod tem zneskom se ne prodaja. Dražbeni pogoji in listine, ki se tičejo tega zemljišča, se smejo pregledati pri spodaj označeni sodnji v izbi št. 4.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglašiti pri sodnji najpozneje v dražbenem obroku pred začetkom dražbe, ker bi se sicer ne mogle razveljavljati glede nepremičnine same.

O nadaljnjih dogodkih dražbenega postopanja se obvestijo osebe, katere imajo sedaj na nepremičnini pravice ali bremena ali jih zadobé v teku dražbenega postopanja, tedaj samo z nabitkom pri sodnji, kadar niti ne stanujejo v okolišu spodaj označenjene sodnje niti ne imenujejo tej v sodnem kraju stanujočega pooblaščenca za vročbe.

C. kr. okrajna sodnja v Mokronogu, oddelek II.,

dne 26. julija 1909.

(176)

Izjava.

(178)

Kar sva razžaljivega govorila o Franc-u Drenik-u iz Prečne obžalujeva in prekličeva, ter spoznava, da ni resnično.

Leopold Rogel iz Kandije.

Fran Levstik iz Podgore.

Svoji k svojim!

Popolnoma varno naložen denar

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico

reg. zadruga z neomejeno zavezo 69-0-19)

v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obre- **4¹ 0** na leto brez odbitka rentnega davka, stuje po **2 0** katerega sama iz svojega plačuje.

Ustanovljeno **IVAN SVETEC** Ustanovljeno
1899 brivec in vlasuljar 1899

izdeluje vsa vlasuljarska dela, kupuje zmešane in rezane ŽENSKE LASE po najvišji ceni. V zalogi ima vse toaletne stvari, posebno svetovno znani original Bayrum tekočina proti izpadanju las in prhut, prhut izgine tekom enomesečne uporabe popolnoma po njegovem navodilu. Pravi Amerikan-Petrol tudi prokušene za rast pomladka las posebno pri otrocih. (11-24-19)

Neprecenljiv Nusiol, barvilo za lase in brade, prekaša vse dosedanje iznajdbe, čudovit uspeh sedajnosti, neškodljiv, zdravniško preiskani.

Zraven tega priporoča svoj Brivski Salon, urejen z najnovejšimi komforti, s hitro, čisto, dobro postrežbo želeč mnogobrojnega obiska.

Rudolfovo, Glavni trg. (Nasproti mestne hiše.)

Steckenpferd lilijino mlečno milo

Najmilejše milo za kožo kakor tudi proti pegam!

(54-20-12)

Dobi se povsod!

Oznanilo.

(179-3-1)

Martin Šenica iz Sela št. 5 pri Toplicah prodaja prostovoljno

hišo, hlev, klet in nekoliko vrta, več parcel njiv in nekaj gozda.

Kupna cena se izve pri njem kdor misli kupiti. (189-3-1)

Hiša na prodaj

z vsem gospodarskim poslopjem, okolu hiše ležečim vrtom in njivami, seje za 12 mernikov ali pa tudi več po želji, z hosto itd. je na Selih, stopške župnije pod Zajčjim vrhom blizu Novoga mesta. (177-2-1)

Natančneje tam pri Janez Herju.

Nova najmodernejše urejena hiša

je v Kandiji po vredni ceni na prodaj. Ima 6 sob, kopalno sobo, kuhinjo, 2 kleti in več drugih prostorov ter vodovod. — Okolu hiše je vrt z lepo ograjo. (183-3-1)

Natančneje pri upravnistvu „Dol. Novic“.

Izdajatelj in založnik Urban Horvat.

Odgovorni urednik A. Žlogar.

Tisk J. Krajec nasl.

Pozor! Slovensko podjetje! Pozor!

Slavnemu občinstvu se priporoča dné 11. febr. 1909 na novo otvorena velika manufakturna trgovina

FRANC SOUVAN sin

v stari Souvanovi hiši na Mestnem trgu št. 22 v Ljubljani.

(50 43-23)

Proda se iz proste roke (170-3-3)

hiša;

poleg hiše dva joha zemljišča (vrta) posebno ugodno za katerikoli obrtnika ali došlega iz Amerike, osobito za penzionista župnika, kateri se hoče pri Novem mestu naseliti. Vprašaj se pri Mariji Kalinger na Drski pri Novem mestu.

Kdor potrebuje izvrstno opeko

naj se obrne na

opekarno **JANEZ ŠALI** v Dolenji Straži, železn. postaja Straža,

ki izdeluje najboljšo opeko za zid, obok in tlak ter za streho. Ako se vzame strešne opeke za celo poslopje, se jamči za njo 10 let. Ta opekarna more konkurirati gledé izvrstne kakovosti z vsakim drugim enakim podjetjem. Vsak odjemalec naj se sam prepriča ter si pogleda opeko poprej, kakor jo kupi. Cene so nizke in zelo ugodne po dogovoru. Iz tega sledi dejstvo, da če tudi kot manjša opekarna ima izvrstno blago ter si lahko nakupi tudi mali posestnik dobre opeke. Priporočam se prav topla za cenjena naročila odličnim spoštovanjem

(164-3-3)

Janez Šali.

Hiša

v najem

ali pa tudi

na prodaj

je pod ugodnimi pogoji. Plačilo lahko na obroke. Natančneje pri Jerneju Sitar v Šmihelu pri Novem mestu. (162-0-3)

Stavbeno podjetje Znidarčič & Stepančič

Gorica, ulica Mattioli

filijalka v Kandiji pri Novem mestu

se priporoča sl. občinstvu in drugim korporacijam za izdelovanje vsakovrstnih stavbenih del.

Prevzema nadzorstvo in izdelovanje načrtov ter statičnih računov.

Za obila naročila se topla priporočata

(170-0-3)

Znidarčič & Stepančič.